

Oslo, 15. oktober 2019

Statsbudsjettet 2020, Samferdselsdepartementet
Kapittel 1360, postene 01, 30 og 74

Innspill til budsjettbehandlingen i Stortingets transport- og kommunikasjonskomité

Norsk Fyrhistorisk Forening (NFHF) er paraplyorganisasjon for foreninger, offentlige instanser og bedrifter som sørger for ny bruk av 86 avbemannede fyrstasjoner. 66 av disse fyrene er eid av Kystverket, men leid ut til våre medlemmer. 43 av våre medlemsfyr er fredet som kulturminner.

Kystverket har sektoransvar for fysiske kulturminner i sitt eie. Det betyr at fyrstasjoner må ivaretas som del av etatens ordinære eiendomsforvaltning og under vedlikehold av navigasjonsinfrastrukturen. Det dreier seg om 114 fyrstasjoner, og det er utarbeidet forvaltningsplan for de 68 av dem som er fredet.¹ Kostnadene må i all hovedsak bæres av Kystverket, men ved mange fyrstasjoner er det godt offentlig-frivillig samarbeid:

- Klar rollefordeling mellom Kystverket og en lokal forening som leietager.
- Planer for vedlikehold, hvor begge parter bidrar til arbeidet.
- Fokus på vern gjennom ny bruk og tilgang for allmennheten.

For hver krone Kystverket bruker på disse fyrene, gjøres det dugnadsarbeid verdt ti kroner². I tillegg utløses det offentlige midler lokalt/regionalt og prosjektstøtte fra private givere, slik som Sparebankstiftelsen DNB.

Kvitholmens venner i Møre og Romsdal er en av Kystverkets leietagere. Foreningens formål er å arbeide for at fyr, bygninger og kulturlandskap på Kvitholmen skal være tilgjengelig for allmennheten og bli tatt vare på som kulturminne. Foto: Bjarne Smørholm.

Denne driftsmodellen kunne blitt tatt i bruk ved enkelte fredede fyr som Kystverket ikke styrer vedlikeholdsmidler til per i dag. Fyr med høy kulturhistorisk verdi vil gå tapt, også i tilfeller hvor lokale krefter kunne bidratt til å redde dem.

¹ Kystverket. *Forvaltningsplaner for fredete fyrstasjoner.*

<https://www.kystverket.no/Kystkultur/kulturminneforvaltning/forvaltningsplaner-for-fredete-fyrstasjoner/> (14.10.2019).

² Kulturvernforbundets beregninger for verdiskaping innen kulturminnearbeid.

Kya fyrstasjon i Trøndelag fyller hundre år i 2020, dette er et av de fredede fyrene som ikke blir vedlikeholdt. Midler til å dekke vedlikeholdsetterslepet kunne utløst et offentlig-frivillig samarbeid for å redde fyret. Foto: Kystverket.

Nasjonal Transportplan 2018-2029 fastslår: «På kystområdet vil vedlikeholdsetterslepet på navigasjonsinfrastrukturen fjernes i løpet av første del av planperioden.»³ I budsjettforslaget for 2020 reduseres dette etterslepet, så foreløpig er målsetningen i planen ivaretatt. Dessverre er ikke fysiske kulturminner nevnt i intensjonsformuleringene eller som del av tilknyttede budsjettposter. NFHF opplever at Kystverkets og Kystverkmuseas fagmiljøer er bevisst på forpliktelsene som eier av fredede fyrstasjoner, men når det må prioriteres mellom tiltak, er selvsagt hensynet til sikker ferdsel langs kysten viktigst. Multiconsult har på oppdrag fra Kystverket anslått at **vedlikeholdsetterslepet på fredede fyr utgjør 255 millioner kroner** (per 2016). Deres faglige råd er at arbeidet bør gjennomføres innen 2026.

Kapittel 1360, post 01 Driftsutgifter og post 30 Nyanlegg og større vedlikehold

Vedlikehold av fredede fyrstasjoner er et sektoransvar som Kystverket er pålagt. NFHF oppfordrer komiteen til å påpeke tydelig at vedlikeholdsetterslepet for fredede fyr inngår i vedlikeholdsetterslepet for navigasjonsinfrastruktur, som ifølge Nasjonal Transportplan 2018-2029 skal tas igjen i første del av planperioden.

Kapittel 1360, post 74 Tilskudd til kystkultur

I budsjettforslaget styres disse midlene (10,5 millioner) i all hovedsak til drift av Kystverkmusea. De skal sørge for at «[...] Kystverkets kulturarv skal være grunnlag for kunnskap, opplevelse og verdiskaping». NFHF vil påpeke den store rollen frivilligheten spiller for å sikre nettopp dette. Vår forening holder liv i fyrstasjoner som er i Kystverkets eie, og samler og dokumenterer fyrhistorie.

NFHF foreslår at post 74 økes til 15 millioner kr, slik at det kan opprettes en tilskuddsordning for driftsmidler til landsdekkende organisasjoner med følgende kjerneområde: Offentlig-frivillig samarbeid om å levendegjøre Kystverkets fysiske kulturminner.

Norsk Fyrhistorisk Forening håper på komiteens støtte, slik at statens ansvar som eier av fredede fyrstasjoner kan ivaretas. Den mest kostnadseffektive fremgangsmåten er å styrke det offentlig-frivillige samarbeidet mellom Kystverket og organisasjoner som vår, slik at vi kan sikre vern gjennom ny bruk av viktige kulturminner.

André Schau

André Schau
for styret i Norsk Fyrhistorisk Forening

Elisabeth Carrera

Elisabeth Carrera
Organisasjonsrådgiver, Norsk Fyrhistorisk Forening

³ St.meld. nr. 33 (2016–2017), s. 88.